

nas u pretežnoj većini, mislim da bi bilo korisno da se taj projekt u *Geometerskom i geod. časniku* ponovno otštampa — u cilju prečišćavanja pojmova o postavljenoj kongresnoj temi i o predlozima koji su u vezi s tom temom izneti pred stručnu javnost.

Da bi bili danas razumljivi administrativno-organizacijski osnovi zagrebačkoga projekta moram objasniti da je ovaj projekat sastavljen u očekivanju — koje je danas potpuno bez vrednosti — da će biti *Generalna direkcija za drž. geodetske radove* podređena *Ministarstvu javnih radova i saobraćaja*, u kojem *Ministarstvu* su imali biti skoncentrisani svi državni tehnički radovi prema *Projektu zakona o centralnoj upravi* Udruženja jugosl. inženjera i arhitekata, sekcije beogradske, a koji Projekt je obelodanio u „*Tehničkom listu*” od 10 februara 1926 g. g. Inž. Jovan Obradović.

O projektovanom *Zakonu o centralnoj upravi* bio sam napisao iscrpno obaveštenje, koje je otšampano u *Glasilu geodetara* br. 4—6 za mesece april—juni 1926 g. pod natpisom „*Jedan važan predlog, koji se i nas tiče*”.

(Kraj)

Spisak štamparskih grešaka u Geom. i geod. Glasniku br. 5 u članku „Uloga katastarskog plana u narodnoj privredi”:

1)	Na strani 270 redak 20	odozdo pogrešno je štampano <i>neugodne</i> a mora biti <i>mračne</i> ;
2)	Na strani 271 redak 17	odozdo <i>čudnoj</i> a mora biti <i>čudesnoj</i> ;
3)	„ „ 272 „ 21	odozgo <i>zemljoradničke</i> a mora biti <i>zemljoposadničke</i> ;
4)	„ „ 273 „ 17	odozgo <i>izuzetna potreba</i> , a mora biti <i>izuzetno potrebna</i> ;
5)	„ „ 276 „ 25	odozdo <i>ni-kih</i> , a mora biti <i>nižih</i> ;
6)	„ „ 276 „ 19 i 20	odozdo <i>podesni su za tehn. reambulaciju kojom bilo ovih planova</i> , a mora biti <i>izrađeni su godina 1900—1929. Kod</i>

Geom. FALATOV IVO

KRATAK PREGLED RADOVA NA DOVRŠENJU EKSPROPRIJACIONOG ELABORATA NOVOSAGRAĐJENE ŽELJEZNIČKE PRUGE KOPRIVNICA—VARAŽDIN

Saradjivao sam na dovršavanju eksproprijacionog elaborata novosagrađjene željezničke pruge Koprivnica—Varaždin. Imao sam za vreme od četiri meseca — koliko su dugo navedeni radovi trajali — prilike da se поближе upoznam sa radovima jedne veće eksproprijacije a pogotovo sa provadjanjem iste kroz sve delove katastarskog operata, kao i u zemljišnoj knjizi. Verujem da će mnoge kolege interesirati da u kratko prikažem tok navedenih radova, s osobitim obzirom na samo provadjanje u katastru kod nadležnih uprava u Koprivnici i Varaždinu.

Kod gradjenja svih velikih objekata, koji će služiti općim interesima, kao n. pr. željezničke pruge, putevi, kanali itd. mora se prvenstveno, pre samog gradjenja, osigurati potreban pojas zemljišta. Prema definitivnoj trasi i na osnovu situacionih planova tačno se zna kroz koje katastarske opštine ima da prolazi budući objekat a isto tako i koje parcele će da seče. Zato je prethodno čitav pojas, u svoj svojoj dužini detaljno smišljen, ustanovljena faktična kultura useva, popisani svi faktični posednici, dalje pribeležene sve zgrade i ostali manji objekti, koji će se eventualno morati da ruše. Kada je to bilo gotovo — ovde navodim tok radova na eksproprijaciji zemljišta za željezničku prugu Koprivnica—Varaždin — onda se pristupilo pod rukovodjenjem poverenika za eksproprijaciju (za željezničku prugu Koprivnica—Varaždin bio je poverenik viši savetnik Ministarstva saobraćaja g. Todor Todorović) slobodnoj pogodbi za otkup potrebnog zemljišta. Kod sklapanja tih pogodbi sa pravim zemljišno knjižnim vlasnicima (a ne faktičnim posednicima) uzimao je poverenik za eksproprijaciju u obzir kulturu i klasu upisanu u katastru, mesne prilike i opravdane prigovore i savete opštinskih predstavnika, koji takodjer prisustvuju sklapanju tih nagodbi. Razume se da je cilj, da te pogodbe ispadnu što povoljnije za državu što se onda može pripisati povereniku kao njegov lični uspeh.

Pri otkupu zemljišta za prugu Koprivnica—Varaždin, varirala je cena od 5.— do 12.— din., a prosečno na celoj pruzi plaćen je jedan kvadratni hvat 8.55 din. Na celoj dužini željezničke pruge Koprivnica—Varaždin, koja iznosi 42 km. ukupno je eksproprijsano 216 jutara 653 kv. hv., a ukupna cena za eksproprijsano zemljište, za potvrvene useve i za porušene zgrade dostigla je iznos od 2,952.708.91 din.

U slučaju da je bilo nemoguće sa vlasnikom zemljišta sklopiti definitivnu pogodbu onda je bila merodavna i konačna cena, koja je određena zvaničnom sudskom procenom.

Pošto može privremeno eksproprijsana površina kasnije kod samoga gradjenja da se menja radi proširivanja materijalnih rovova, radi uspostave i obeležavanja pristupnih i prolaznih puteva, radi naknadno ukazane potrebe ponovne eksproprijacije zemljišta za razne korekcije, odvodne kanale i tome slično, to se eksproprijacioni pojas još ne omedjava definitivnim kamenim, propisanim belegama, nego samo drvenim. A kada je već gotov i ceo gornji stroj sa položenim pragovima i šinama, uzete u obzir i sve ostale okolnosti koje mogu uticati na površinu eksproprijsanog pojasa zemljišta, onda se izvrši definitivno omedjavanje i detaljno snimanje celog, definitivno eksproprijacionog pojasa. Za definitivno omedjavanje eksproprijacionog pojasa duž cele željezničke pruge Koprivnica—Varaždin (42 km.) utrošeno je ukupno 2.363 betonskih belega.

To bi bio kratak i u glavnim crtama prikazan terenski rad, koga su izvršili tehnički činovnici Ministarstva saobraćaja.

Kancelarijski radovi: Najpre je iz katastarskih planova kod nadležnih Katastarskih uprava u Koprivnici i Varaždinu kopiran pojas parcela koje su presečene novom željezničkom prugom, dalje iz zemljišnih knjiga u Koprivnici, Varaždinu i Ludbregu pokupljeni su svi potrebni podaci o deobama, cepanju parcela, numerisanju parcela, o ličnim podacima vlasnika itd.

Tu radi boljeg upoznavanja stvari moram da napomenem, da smo kod prikupljanja tih podataka u navedenim zemljišnim knjigama nailazili na velike poteškoće. A to iz sledećih razloga: Detaljni premer u krajevima, gdje prolazi željeznička pruga Koprivnica—Varaždin izvršen je — razume se grafičkom metodom — 1859., 1861., i 1862., i 3. godine. (Vrlo je mali deo ponovo snimljen ili je izvršena reambulacija 1912., 1914 i 1922. godine, a i to grafički). Pošto se nije katastar održavao, tj. tačno vodila evidencija o svim nastalim promenama na način, kao danas, to je u katastarskim i zemlj. knjižnim planovima ostalo stanje nađeno na dan detaljnog premera (tj. stanje pre 60—70 godina) u većini slučajeva nepromenjeno, znači, da su sve mnogobrojne promene na zemljištu od onda pa sve do danas ostale neprovedene i nigde ucrtane. Zato smo morali tražiti po starim zbirkama isprava deobne nacрте — planove, iz kojih smo preuzeli potrebne podatke. Ali bilo je i takvih slučajeva, da ni u zbirci isprava nismo mogli naći plan o cepanju tangirane parcele, ugovor o razvrgnuću neke zajednice ili kakav drugi važan dokumenat, koji nam je bio potreban. Razlozi, radi čega je došlo do takvog stanja, kao što je na pr. stanje u zemljišnoj knjizi u Ludbregu su vrlo različiti i mnogobrojni. Ali pošto cilj ovoga članka nije da pronalazimo krivce za takvo stanje, to ćemo preći preko toga. Jedna nezgodna situacija bila je za nas i to da nije celokupna zbirka isprava i zemljišno-knjižni ulošci sa teritorije jednog sreskog suda u jednom mestu, nego postoji slučaj, da se zbirka isprava odnoseća se na teritoriju Ludberškog sreza nalazi kod Sreskog suda u Ludbregu, a glavna knjiga, tj. zemljišno-knjižni ulošci za iste slučajeve i predmete i za iste vlasnike kod Sreskog suda u Koprivnici. Koliko je sada kod takvog stanja stvari otežan posao kod traženja i vadenja nužno potrebnih podataka, mislim, da nije potrebno naglasiti.

Kad smo imali konačno sve podatke, koji su nam bili potrebni, kartiran je eksproprijacioni pojas i ucrtana osovina pruge na eksproprijacionim — deobnim planovima. Takvih planova bilo je za ukupno 20 kat. opština — toliko kat. opština seče željeznička pruga — svega 24 komada i to: k. o. Koprivnica 1 list, k. o. Koprivnički Ivanec 1 list, k. o. Kunovec 1 list, k. o. Subotica 1 list, k. o. Rasinja 1 list, k. o. Gorica 1 list, k. o. Bolfan 1 list, k. o. Sv. Petar 1 list, k. o. Čukovec 1 list,

k. o. Sigetec 1 list, k. o. Ludberg 2 lista, k. o. Hrastovsko 1 list, k. o. Križovljan 1 list, k. o. Martijanec 1 list, k. o. Novakovec 1 list, k. o. Jalžabet 1 list, k. o. Kelemen 2 lista, k. o. Kaštelanec 1 list, k. o. Kučan 3 lista i k. o. Varaždin 1 list. Zatim je izvršeno numerisanje novonastalih parcela (ukupno je bilo 6.047 parcela po novom stanju) i sračunate su površine parcela. Računanje je izvršeno končanim planimetrima u hvatskom sistemu. (Ranije smo već rekli da ukupna površina eksproprijacionog pojasa duž cele pruge iznosi 216 jutara i 653 kv. hvati).

Na osnovu spiska detaljnog računanja površina parcela sastavljen je odmah definitivni spisak za isplatu. Pošto je gruntovnim vlasnicima za izvlašteno zemljište preko nadležnih Sreških sudova jedan deo ukupne sume već ranije isplaćen, to je na osnovu tih spiskova isplate, a za definitivne površine sračunato, da se ima isplatiti još Din. 814.575.19.

Onda su na osnovu specijalnog uputstva savetnika Ministarstva finansija g. Omerze sastavljeni naročiti prijavni listovi za svih 20 k. o. (Vidi primerak u Kat. Pravilniku VII—II na strani 113—136). Čim su bili ti naročiti prijavni listovi gotovi, odmah su dostavljeni nadležnim Katastarskim upravama u Koprivnici i Varaždinu, da se na osnovu istih sastavi spisak promena za dalje provođenje kroz sav ostali katastarski operat. A u najvažnijem delu katastarskog operata tj. u katastarskim planovima izvršen je prenos eksproprijacionog pojasa istovremeno sa izradivanjem deobnih eksproprijacionih planova lično od strane osoblja, koje je bilo određeno od Ministarstva Finansija i Saobraćaja za taj rad). Katastarski inspektor g. Zuber Adolf, tehnički činovnik Ministarstva Saobraćaja g. Korošić Franjo i pisac ovih redova) a to radi toga, da situacija u katastarskim planovima bude potpuno jednaka situaciji prikazanoj u deobnim — eksproprijacionim planovima, kao i stoga, da bi otpala potreba izrade jednog primerka deobnog plana za Katastarske uprave. Kako bi celokupan eksproprijacioni elaborat mogao biti na vreme predat Ministarstvu Saobraćaja, radi predaje lokalnim zemljišno-knjižnim sudovima (Koprivnica, Varaždin i Ludberg) kao i centralnoj gruntovnici (Novi Sad), koja vodi pregled svih željezničkih pruga u državi, to je osoblje Katastarskih uprava u Koprivnici i Varaždinu, a po naredenju višeg savetnika g. Omerze, izvršilo prenos sadržine svih katastarskih podataka, potrebnih za provođenje, u spisak promena za svih 20 kat. opština, a sam zaključak spiskova promena, računanje novog čistog kat. prihoda i detaljno provođenje kroz odgovarajuće posedovne listove i ostale delove katastarskog operata, izvršiće se kasnije, ali najdalje do konca ove godine (1938 god.)

Na taj način, što je kod završavanja eksproprijacionog elaborata saradivalo i katastarsko osoblje sa osobljem Ministar-

stva Saobraćaja, postignuto je to da bude željeznička pruga Koprivnica—Varaždin prva pruga u državi, koja će biti na vreme provedena i u katastru i u zemljišnoj knjizi, a samim tim će moći biti i vlasnicima izvlašteno (ekspropisano) zemljište na vreme isplaćeno.

Da bi zemljišno-knjižni sudovi u Koprivnici, Varaždinu i Ludbregu mogli izvršiti provedbu, nove željezničke pruge dostaviće im se svi originalni prijavni listovi i svi originalni eksproprijacioni planovi za svih 20 opština.

Time bi u glavnim crtama bio završen pregled rada na eksproprijacionom elaboratu novosagrađene željezničke pruge Koprivnica—Varaždin.

A. MILJANIĆ, geometar

NEKE STARE MERE ZA POVRŠINU ZEMLJIŠTA

Svi koji se bave poslom u vezi sa zemljištem: premerom, klasiranjem, izlaganjem, pisanjem kupo-prodajnih isprava, donošenjem presuda o svojini zemljišta itd., mogu uočiti, da mnogi zemljoposednici ne poznaju mere metarskog sistema za površinu zemljišta, nego zato upotrebljavaju druge mere. Ovo nije slučaj samo kod nepismenih već i kod pismenih a naročito u nekim krajevima.

Uverio sam se, prilikom izlaganja katastarskog operata u Srezu prespanskom, gde su većina seljaka pismeni i svi izreda bistri, da ni jedan uopšte ne poznaje kolika je površina hektara, ali zato svi dobro poznaju svoju specijalnu meru za površinu zemljišta. U ovakvim i sličnim prilikama prinudjeni smo mi upoznati te njihove mere pa tek da možemo dobro izvršiti dodeljeni zadatak.

Na prvi pogled moglo bi se reći: pošto već odavno imamo zvanično uveden metarski sistem po kome je izvršen popis i vrši se katastarski premer zemljišta, moraju biti potisnute sve druge mere. U praksi ne ide tako: navika na stare mere, a moglo bi se reći i nepoverenje seljaka prema novostima, naročito kad je reč o njegovom zemljištu ne daju mu da veruje u ma kakve druge mere sem one koje on dobro poznaje. U Srbiji je metarski sistem specijalnim zakonom uveden još 1873 god., pa i sad ima zemljoposednika koji veličinu svog zemljišta iskazuju: u lancima, plugovima itd. U krajevima gde smo nasledili katastar zemljišta izradjen po hrvatskom sistemu, hvat se jedino i upotrebljava kao zvanična mera. Takve mere i ne mislim ovde prikazivati, već druge od kojih su neke bile i zvanične nekad, pa su sa uvodjenjem metarskog sistema prešale to da budu, ali se u narodu i dalje pominju po raznim ispravama o zemljištu i u medjusobnom svakodnevnom prometu zemljišnog poseda.